

Er referens dnr 01821-2022

Havs och vattenmyndigheten

havochvatten@havochvatten.se

Remissyttrande gällande vägledning för att definiera ekologisk potential

Övergripande synpunkt

Med de rådande obalanserna i elsystemet vill Sveriges Jordägareförbund understryka den stora samhällsnytta som vattenkraften levererar lokalt, regionalt och nationellt under dygnet och årets mest kritiska timmar för elsystemet. Inga andra lösningar för produktion av elkraft lokalt kan ersätta dessa systemkritiska tjänster för elnätet inom överskådlig framtid till en rimlig kostnad.

Riksdagen har tydligt tagit ställning för att vattenlandskapen och vattenförvaltningen ska omfatta alla värden, verksamheter och intressen i vattenlandskapen inom ramen för vad som medges av EU:s vattendirektiv och som förespråkas respektive krävs till följd av europeiska landskapskonventionen (ELK) och Århuskonventionen. I vattendirektivet står miljön, rekreationsintressen och andra verksamheter av väsentlig betydelse ur allmän synpunkt t.ex. kulturmiljöintresset, industri, bostäder och jordbruk i centrum för att uppmärksammas, tas hänsyn till och kunna utvecklas. Utrymmet finns enligt EU:s författning och Riksdagens ställningstagande är att detta ska utnyttjas.

Förbundet anser att möjligheten till förklaring av vattenförekomster som KMV (Kraftigt modifierat vatten) enligt 4 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen ska utnyttjas, i enlighet med regeringens proposition 2012/18:243.

I vägledningen hänvisas till bedömning av en förbättringsåtgärds påverkan på en eller fler samhällsnyttiga verksamheter. Dock förtydligas inte vem som ska göra denna bedömning. Då det är många olika verksamheter som kan komma ifråga och då bedömningen av påverkan är komplex anser vi att den ska göras av verksamhetsutövaren eller av denne godkänd branschorganisation. Allt för att se till att en rättssäker och korrekt bedömning kan ligga till grund för de avvägningar som ska göras.

Med hänsyn tagen till de ökande årsvariationerna av flödet i landets vattenförekomster bör nyttan av möjligheten att reglera vatten uppgraderas i bedömningarna som görs. Under sommaren har vi kunnat läsa om populationer av flodpärlmusslan som dör ut p.g.a. extremt låga flöden. Det är biologiska konsekvenser som strider mot många nationella och internationella åtaganden som Sverige har åtagit sig.

Vägledningen hänvisar, korrekt, till att bedömningar av vattenförekomsternas kvalitet och status ska bedömas efter de lokala förhållandena. Då vi idag saknar korrekta underlag för detta bör omprövningar enligt NAP förklaras vilande till dess aktuella uppgifter har tagits fram av Vattenmyndigheterna. Allt för att skona såväl enskilda verksamhetsutövare som det offentliga för osäkra rättsprocesser där mycket arbete garanterat kan undvikas om korrekt underlag finns inför omprövningarna påbörjas.

I övrigt anser vi att vägledningen förtjänar en språklig revision där texten rensas från onödiga negationer. Generellt sett bör ett enklare språkbruk användas och bisatser undvikas då det sannolikt kan leda till tolkningssvårigheter vid implementeringen samt hindra enskildas möjlighet att ta del av och förstå rimligheten i handlingarna.

Specifika synpunkter:

- I inledningen rad 51 och framåt sägs: "Varje KMV kräver en skraddarsydd bedömning av ekologisk potential eftersom potentialen utgår från den fysiska förändring som är nödvändig för en samhällsnyttig verksamhet, såsom översvämningsskydd eller vattenkraft, ska kunna fortgå." Uppräkningen av samhällsnyttiga verksamheter behöver kompletteras med samtliga som man finner i definitionen i Vattenförvaltningsförordningen (2004:660) 4 kap. 3 §, alternativt hänvisa till denna så att uppräkningslistan blir komplett.
- I kapitel 4.2, rad 210 och framåt, hänvisas till att "Åtgärdsmetoden" blir aktuell i de fall det inte är möjligt för myndigheten att bestämma förhållanden för MaxEP p.g.a. brist på kunskap eller data från den berörda ytvattenförekomsten. Förbundet anser att det är orimligt att bedömningar ska göras utan kunskap om de lokala förhållandena och att ett krav ska vara korrekta lokala uppgifter innan omprövning sker.
- Kapitel 4.4 rad 306 och framåt talas om "Ekologiskt kontinuum". Om denna bedömningsgrund används kan den omkullkasta KMV-klassning. Särskilt med tillägget i sista stycket, rad 334, om särskild hänsyn till vattendrag där ål funnits naturligt, vilket sannolikt gäller de flesta vattenförekomster i södra landsändan. En analys av påverkan av detta begrepp och denna formulering behöver göras och remitteras innan skrivningen kan användas. Denna invändning gäller även raderna 666-685 där begreppet "ekologiskt kontinuum" får konsekvenser som nollställer KMV-klassningen.
- Tabell 3, rad 777, räknas exempel på negativ påverkan som åtgärder som kan få på samhällsnyttiga verksamheter upp. Här är det väsentligt att påverkan bedöms på samma skala som nyttan. D.v.s. att en lokal kraftproduktions nytta för närområdet vägs mot den lokala biologiska nyttan av åtgärden. Dessutom anser vi att begreppet "konventionell" energi byts ut mot "fossil" dito. Detta då all energiproduktion som försvinner på grund av åtgärder på grund av vägledningen enligt vedertagen uppfattning ersätts av fossil energi i form av kol, gas eller olja.

- Rad 796 och framåt, avseende bedömning av åtgärders påverkan på samhällsnyttiga verksamheter bör strykas i sin helhet då det endast bidrar till förvirring. Åtgärders påverkan ska bedömas på samma skala som nyttan av desamma. Är det den nationella kraftproduktionen man jämför med ska nyttan av åtgärden bedömas i förhållande till dennes påverkan på de nationella biologiska parametrarna. Sista stycket, rad 811-816 är även de mycket förvirrande då de skulle kunna tolkas som att avvägningarna på lokal nivå inte betyder något om man kan hitta en positiv nytta någonstans längs vattnets flöde. Det leder naturligtvis till orimliga överväganden.
- 5.8 D8 "bestäm förbättringsåtgärder för GEP." Under denna rubrik måste sista punkten, rad 1380-1381 strykas. De första två punktsatserna förklarar tydligt vilken avvägning som ska göras.

Sveriges Jordägareförbund

Jonas Silfverschiöld
Ordförande Vatten- och fiskerättskommittén

Anders Grahn
Generalsekreterare

Sveriges Jordägareförbund (ovan förbundet) representerar större privata jordegendomar i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden. En majoritet av förbundets medlemmar äger och driver vattenverksamheter samt kulturmiljöer i anslutning till vatten.